

การใช้หลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสาร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสาร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้หลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสาร และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสาร การศึกษาครั้งนี้ประชากรที่ทำการศึกษา ได้แก่ ประชากรกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสาร ประกอบด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น และมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์ เลือกแบบเจาะจง จำนวน 45 คน และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสอบถาม เลือกแบบบังเอิญ จำนวน 300 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ คำนวณค่าสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดส่วนข้อมูล ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การใช้หลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสาร พบว่า กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารมีการใช้หลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการ ($\bar{x} = 3.37$) ด้านวัสดุและอุปกรณ์ ($\bar{x} = 3.21$) ด้านการเงิน ($\bar{x} = 3.15$) และด้านบุคลากร ($\bar{x} = 3.09$) ตามลำดับ

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้หลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสาร การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้หลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสาร โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้หลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารในภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารมีการใช้หลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

3. จากการศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสาร พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการของแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันดังต่อไปนี้ 1. การบริหารจัดการ โดยองค์กรชุมชนเป็นหลัก ได้แก่พระธาตุนาคูนและ พระธาตุดุขามแก่น โดยมีองค์กรหน่วยงานที่รับผิดชอบในรูปแบบของมูลนิธิคือมูลนิธิพระธาตุนาคูนและมูลนิธิพระธาตุดุขามแก่นซึ่งมี โครงสร้าง คณะกรรมการร่วมระหว่างคนในชุมชนกับตัวแทนองค์กรภาคีความร่วมมือในชุมชน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา กลุ่มประชาคม เป็นต้น 2. การบริหารจัดการโดยองค์กรรัฐ เป็นหลักลักษณะการดังกล่าวพบเพียง 1 แห่งคือ กู่กาสิงห์ซึ่งเป็นระบบการจัดการภายใต้การกำกับดูแลของกรมศิลปากร โดยมีเจ้าหน้าที่จากกรมศิลปากรเป็นตัวหลักในการวางแผนดำเนินการ ส่วนประชาชนในพื้นที่มีบทบาทในฐานะเป็นอาสาสมัครหรือแรงงานชั่วคราวในช่วงที่มีกิจกรรม 3. การบริหารจัดการ โดยกลุ่มองค์กรทางศาสนาเป็นหลักการบริหารจัดการในรูปแบบดังกล่าวพบว่ามีปรากฏ ใน 3 พื้นที่ที่ทำการศึกษา ซึ่งได้แก่ วัดหนองแวง วัดมหาชัยวรารามหลวง และวัดป่ากุง (ประชามวราราม)ซึ่งกลุ่มองค์กรหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการคือกลุ่มพระสงฆ์ในวัด โดยมีประชาชนทั่วไปหรือผู้มีจิตศรัทธาเป็นคณะทำงานรวมอย่างไม่เป็นทางการลักษณะการจัดการ ในลักษณะดังกล่าว ไม่มี โครงสร้างของคณะกรรมการที่ชัดเจนมีเพียงการแบ่งหน้าที่ รับผิดชอบของพระสงฆ์

**Using Economic Buddhism Principle on Sustainable Tourism Management
in Roi- Kaen-San Provinces Group**

Abstract

This research was the co-related research between the quantitative and qualitative methods aims to study on the using economic Buddhism principle on sustainable tourism management in Roi- Kaen-San provinces group, to study the relationship between the level of using economic Buddhism principle on sustainable tourism management and Roi- Kaen-San provinces group and to study the guidelines of Buddhism principle on sustainable tourism management in Roi-Kaen-San provinces group. Population was designed to study as people in related Roi- Kaen-San provinces group. such as Roi-et province, Khon Kaen province and Maha Sarakam province. Sample groups were divided 2 groups: 45 persons for purposive sampling and 300 for accidental sampling. The analysis of data collection was used with Statistical Package for Social program. Statistical calculating was distribution of frequency, percentage, mean, standard deviation, maximum and minimum of data but for the qualitative study was analyzed with descriptive statistics in the conclusion as follows:

1. It was found that Roi- Kaen-San provinces group uses the principles of the Buddhist Economics for the sustainable tourism management in average of medium level ($\bar{x} = 3.21$). When we considered individually found that they whole were in medium in all parts from maximum to minimum arithmetic means shown as for management ($\bar{x} = 3.37$), materials and equipments ($\bar{x} = 3.21$), financial ($\bar{x} = 3.15$), and personnel ($\bar{x} = 3.09$) respectively.

2. It was to study the relationship between the level of using economic Buddhism principle on sustainable tourism management and Roi- Kaen-San provinces group. It used the Chi-Square statistical method to analyze, it was found that there was the relationship between the level of using economic Buddhism principle on sustainable tourism management and Roi-Kaen-San provinces group in the overview and individual indicated the statistical significance on 0.01, they almost apply it in medium level.

3. From the study the guidelines of Buddhism principle on sustainable tourism management in Roi- Kaen-San provinces group. It was found that the management model of the each area was different as follows: 1. Community-based on management was conducted to

Phra That Na dun and Phra That Kham Kaen which were responsible to look after by the organization in form of foundations as the Foundation of Phra That Na dun and the Foundation of Phra That Kham Kaen. Its structure was cooperation of the committees between people in the community with party organization in the community cooperation such as the local administration, education institutions, communities etc. 2. The Administrative organization is responsible for only at Ku Ka Sing that is under the supervision of Department of Fine Arts of Thailand. Setting plans, administration were in charge of officials essentially but the local people were responsible in volunteer roles or temporary staff in activities times. 3. The Administration by religion organization is responsible. There was found that they were 3 areas of study such as Wat Nong Waeng, Wat Maha Chai Wararam Luang and Wat Paa Kung (Prachakom Wararam) which monks, people or the donors were responsible in the administrative management as setting team to work together without form of the committee organization structure, there was only monks' responsibility.